

EUROPEAN CONFERENCE

Conference Proceedings

The XIII International Science
Conference «Tasks and problems of
science and practice»

May 10 - 12, 2021

Berlin, Germany

TASKS AND PROBLEMS OF SCIENCE AND PRACTICE

Abstracts of XIII International Scientific and Practical Conference

Berlin, Germany
May 10 – 12, 2021

19.	Корнута О.В., Васильківський Я.А. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СТРАХУВАННІ	68
20.	Недільська Л.В., Недільська С.С. СУЧАСНІ КОНТУРИ РИНКУ ДЕРЖАВНИХ ОБЛІГАЦІЙ УКРАЇНИ	70
21.	Слинько О.Ю., Ченцова Ю.П. ІНВЕСТИЦІЇ В ПЕРСОНАЛ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ	74
22.	Чернодубова Е.В. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА	77
23.	Әлжан Р.Н., Шінет Г.Г. КОМПАНИЯНЫҢ ЗИЯТКЕРЛІК КАПИТАЛЫН ДАМУ МӘСЕЛЕЛЕРІ	79
HISTORICAL SCIENCES		
24.	Бородай И.С., Татарчук Л.М. ПРОФЕССОР Д.Е. БЕЛИНГ (1882–1949) – ФУНДАТОР НАУЧНЫХ ОСНОВ РЫБОВОДСТВА, ИХТИОЛОГИИ, ГИДРОБИОЛОГИИ, ОХРАНЫ ПРИРОДЫ	84
25.	Короткова О.О. ДУХІВНИЦТВО І СЕЛЯНСТВО: ГУМОРИСТИЧНІ НАРИСИ	88
LEGAL SCIENCES		
26.	Guyvan P.D. TEMPORAL CHARACTERISTICS OF NON-TITLE OWNERSHIP OF FOREIGN PROPERTY	91
27.	Албул С.В. НОВЕЛИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА ВАДИ	94
28.	Заборовський В.В. ДЕЯКІ ПРАКТИЧНІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ АДВОКАТОМ ПРАВА НА ЗАПИТ	97

НОВЕЛИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА ВАДИ

Албул Сергій Володимирович

кандидат юридичних наук, професор
професор кафедри оперативно-розшукової діяльності Одеського державного
університету внутрішніх справ

Нагальна потреба розроблення та прийняття сучасного Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» назріла вже давно. За справедливим твердженням фахівців така потреба обумовлена не тільки моральною застарілістю чинного закону, а й, у першу чергу, необхідністю узгодження законодавства, яке врегульовує оперативно-розшукову та процесуальну діяльність, із метою повернення оперативним підрозділам права застосування їхніх можливостей щодо протидії злочинності. Проект Закону було зареєстровано у Верховній Раді України ще 02.09.2019 році і лише у поточному році, з урахуванням певних пропозицій, внесено до порядку денного [1]. Разом із тим, існуючий проект містить у собі багато проблемних аспектів, серед яких вважаємо за доречне вказати на наступне:

Предметом наукової дискусії можуть стати намагання законодавця доповнити тезаурус оперативно-розшукової діяльності термінами та визначеннями, які, по суті, дублюють або замінюють вже існуючі. Наприклад, запропоноване визначення «оперативно-розшукового провадження» фактично охоплює ознаки «оперативної розробки»; визначення «оперативні сили» фактично дублює вже існуюче поняття «сили оперативно-розшукової діяльності»; визначення «інформаційний пошук» дублює існуюче поняття «оперативний пошук» тощо.

Стаття 3 «Завдання оперативно-розшукової діяльності» у запропонованому варіанті фактично закріплює можливість (навіть обов'язковість, адже це – завдання) здійснення ОРД поза межами і не у зв'язку з кримінальними правопорушеннями, що є неприпустимим. Норма проекту закріплює лише посилання на визначення «протиправної діяльності осіб (груп осіб)». Разом із тим, теорія права тлумачить визначення «протиправності» достатньо широко (наприклад, невиконання цивільно-правових зобов'язань також є протиправним).

Викликає сумніви трактування у ч. 1 ст. 4 правової основи ОРД. У нормі зазначено, що правову основу становлять, зокрема, «інші правові акти, які не суперечать цьому Закону». Так, наприклад, Закони України «Про туризм», «Про вищу освіту» ні в якому разі не суперечать Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», але їх за цією ознакою не можна віднести до правової основи ОРД. На наше переконання, правову основу ОРД становлять Конституція України, Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» (як спеціальний правовий акт), Кримінальний, Кримінальний процесуальний, Податковий та

Митний кодекси України, закони України, що закріплюють правовий статус та повноваження державних органів, яким надано право здійснювати ОРД, про судові органи, прокуратуру, забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, державний захист працівників суду і правоохоронних органів, та міжнародно-правові угоди і договори, учасником яких є Україна.

У ст. 6 «Дотримання законності при здійсненні оперативно-розшукової діяльності» п. 1 ч. 4 закріплює, що «підрозділам, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, забороняється: проводити оперативно-розшукові заходи в інтересах релігійних організацій, політичних партій або інших громадських об'єднань, а також окремих осіб за відсутності підстав, визначених цим Законом». Разом із тим, ч. 2 цієї ж статті закріплює, що «Забороняється здійснення оперативно-розшукових заходів, а також використання отриманої під час їх проведення інформації, для досягнення мети і завдань, які не передбачені цим Законом». Таким чином, ч. 2 фактично охоплює дії, передбачені ч. 4.

Текст ч. 1 ст. 8 «Захист відомостей про підрозділи та осіб, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність» містить тавтологію, визначаючи, що «Державну таємницю складають відомості про ...*(далі за текстом)*... й інші відомості, визнані державною таємницею відповідно до законодавства».

Пункт 5 ч. 1 ст. 10 в якості однієї з підстав для проведення ОРД передбачає потребу в отриманні інформації з метою виявлення, запобігання та припинення корупційних правопорушень. Слід зазначити, що серед корупційних правопорушень лєвова частка таких, що відносяться до категорії адміністративних, що ставить під сумнів можливість здійснення оперативно-розшукової діяльності.

Не є виправданим поділ в Проекті на «пошукові» та «оперативно-розшукові заходи» (ст. 11). Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» є спеціальним нормативним актом, предметом якого є визначення саме категорій зазначеної галузі. Виокремлення поняття «пошукових заходів» не несе концептуального змісту і може призвести до плутанини, ускладнення розуміння та перевантаження нормативного акту. Заходи, закріплені у вказаному Законі (Проекті) мають бути саме «оперативно-розшукові».

Абзац другий ч. 6 ст. 12 текстуально повторює положення ч. 3 ст. 6 Проекту. Одночасно недоречним є закріплення у Проекті положень, викладених у абзаці третьому ч. 6 ст. 12, адже вони є спірними, суперечливими та такими, що мають виключно теоретичне значення і не впливають на загальну концепцію оперативно-розшукової діяльності.

Положення ст. 14. «Права підрозділів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність» потребує ретельного доопрацювання, адже її положення частково повторюють положення ст. 11.

Стаття 17 передбачає, що «Оперативно-розшукова діяльність поділяється на стадії: 1) отримання оперативно-розшукової інформації; 2) перевірка оперативно-розшукової інформації; 3) провадження оперативно-розшукових справ». Разом із тим, під час провадження оперативно-розшукових справ оперативно-розшукова інформація отримується, аналізується, уточнюється,

доповнюється, конкретизується. Після її перевірки вона може спростовуватися, доповнюватися новими відомостями тощо. Теорія ОРД оперує такими термінами, як «розвідувальний цикл» та «оперативно-розшуковий цикл». Тому, вважаємо недоречним обмеження ОРД вказаними стадіями.

Пункт 2 ч. 1 ст. 20 «Строки ведення оперативно-розшукових справ» передбачає, що стосовно безвісно відсутніх осіб Ведення оперативно-розшукових справ здійснюється до їх розшуку або до набрання законної сили рішенням суду про визнання їх безвісно відсутніми або про оголошення їх померлими. Разом із тим, відповідно до ст. 20 Закону України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісті» рішення суду про визнання особи безвісно відсутньою не є підставою для припинення її розшуку. Якщо особа, зникла безвісті, оголошена померлою, але її останки не знайдено, проведення розшуку не припиняється до встановлення її місця перебування, місця поховання чи місцезнаходження останків такої особи.

Частина 1 ст. 41 «Підстави здійснення негласних слідчих (розшукових) дій для вирішення завдань кримінального провадження» не узгоджується зі ст. 246 «Підстави проведення негласних слідчих (розшукових) дій» чинного Кримінального процесуального кодексу України.

В цілому підтримуючи розроблення зазначеного проєкту, ми вважаємо, що деякі положення законопроекту суперечать положенням інших законодавчих актів України, законопроект містить внутрішні неточності та суперечності, а також ряд положень, що потребують конкретизації або уточнення, що обумовлює необхідність та доречність доопрацювання законопроекту. Разом із тим, вказаний проєкт, безсумнівно є перспективним кроком до формування сучасного оперативно-розшукового законодавства України.

Список літератури

1. Про оперативно-розшукову діяльність: проєкт закону України від 02.09.2019 № 1229 [Електронний ресурс]. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66597 (дата звернення 03.05.2021).